

збереження. Якісний бік управління залученими банківськими ресурсами тісно пов'язаний з розробленням напрямів їх розміщення, що дозволяє найбільш ефективно їх використовувати.

Кожен із даних методів управління взаємодоповнює один одного, тому банкам у своїй практиці необхідно застосовувати їх не окремо, а в поєднанні.

Висновки з даного дослідження. З метою збільшення власного капіталу банку необхідним є застосування таких заходів як обмеження можливостей зростання ризикових активів; впровадження дивідендної політики; залучення нових акціонерів; залучення коштів на умовах субординованого боргу. Напрямами збільшення депозитних ресурсів банку мають бути розвиток нових видів вкладів, які б відповідали зростаючим потребам клієнтів; стимулювання залучення ресурсів через збільшення та диференціацію процентної ставки; удосконалення порядку та методів виплати відсотків; використання різних видів цінних паперів; підвищення якості обслуговування клієнтів. Для якісного управління депозитною базою комерційними банками повинні вирішуватися такі завдання: визначення найбільш вигідних клієнтів, тобто таких, які забезпечать більшу стабільність депозитної бази; визначення кількості клієнтів, яких необхідно залучати для підтримання заданого обсягу депозитної бази; проведення роботи щодо залучення найбільш вигідних потенційних клієнтів; проведення гнучкої цінової політики.

Література

1. Васюренко О.В. Банківські операції: навч. посібник. / О.В.Васюренко. – К. : Т-во «Знання», КОО, 2000. – 242 с.
2. Дзюблук О.В. Оптимізація формування ресурсної бази комерційних банків / О.В. Дзюблук // Банківська справа. – №5. – 2008. – С. 38-46.
3. Гринько О. Прогнозування ресурсів банківських установ / О.Гринько, В. Хохлов // Вісник НБУ. – № 8. – 2008. – С. 30-36.
4. Власний капітал банків України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bankografo.com>.
5. Луців Б.Л. Банківська діяльність у сфері інвестицій / Б.Л. Луців. – Тернопіль: Економічна думка & Карт-бланш, 2001. – 320 с.
6. Операції комерційних банків : навчальний посібник : навчальне видання.- 3-є вид. – К.-Львів: Алерта; ЛБІ НБУ, 2003.- 500 с.
7. Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. Т. 5. – Суми: Мрія ЛТД, 2002. – 288 с.
8. Реорганізація та реструктуризація комерційних банків : навчальний посібник : навчальне видання. – К. : Знання, 2002. – 216 с.

УДК 631.1

Голосенін І.О.,
аспірант¹,

Київський національний торговельно-економічний університет

ПУБЛІЧНЕ РОЗКРИТТЯ ІНФОРМАЦІЇ ПРО РЕСТРУКТУРИЗАЦІЮ КРЕДИТІВ УКРАЇНСЬКИМИ БАНКАМИ

Постановка проблеми. Актуальність уніфікації підходів до публічної звітності про реструктуризацію пов'язана з тим, що повнота, оперативність і достовірність інформації про зміну умов кредитів впливають на оцінку якості активів банку учасниками ринку. Різна ступінь розкриття інформації заважає порівнянню банків, а нечіткість класифікації реструктуризованих кредитів створює умови для маніпуляції даними.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Реструктуризація кредитів розглядається українськими науковцями як складова роботи з проблемними активами. Зокрема, слід відзначити дослідження Дядечко Л. М., Карчевої Г.Т., Наріжної Н.В., Черемісової Т.А. та ін. Поруч з цим, питання удосконалення публічної звітності банків про реструктуризацію кредитів залишаються практично поза увагою. Дослідники вимушені працювати з неповними даними, ускладнюється верифікація даних, аналіз форм та ефективності реструктуризації.

¹ Науковий керівник: Шульга Н.П. – д.е.н., професор

Постановка завдання. Метою дослідження є аналіз розкриття українськими банками інформації про реструктуризацію кредитів та обґрунтування пропозицій щодо регламентації оприлюднення інформації з погляду на уніфікацію та змістовність звітів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Реструктуризація кредитів, що надані банком клієнтам, у вирішальній мірі визначає якість активів банку і його фінансовий стан в цілому. Кредитні операції складають основу активних операцій банків, містять найбільш суттєвий ризик і чинять значний вплив на прибутковість банківського бізнесу. Розбіжності в тлумаченні самого терміну «реструктуризація кредитів» також породжують складнощі в об'єктивній оцінці стану банків. Зацікавленими сторонами у розкритті інформації банками про реструктуризацію кредитів виступають всі контрагенти банків, а також органи нагляду, незважаючи на отримання регулятивної звітності на періодичній основі. Відсутність конкретних правил, що вимагають єдиних підходів до змісту і форми такої інформації, пов'язана з неможливістю врахування в одному форматі специфіки всіх банків. В той же час необхідні рекомендації, які банк має виконувати або пояснювати їх невиконання. Також способи оприлюднення інформації можуть по-різному тлумачитися банками, в результаті виникають труднощі з порівнянням такої інформації.

Розкриття інформації про підходи до реструктуризації та результати цього процесу регламентується міжнародними стандартами фінансової звітності № 7 та № 32. Принципи стандарту 7 доповнюють принципи визнання, оцінки та подання фінансових активів і фінансових зобов'язань у МСБО 32 «Фінансові інструменти: подання» та МСФЗ 9 «Фінансові інструменти» [1]. У вимогах Національного банку до складання фінансової звітності банків [8] у Примітці 4, п. 4.8. «Кредити та заборгованість клієнтів» банк має розкрити принципи облікової політики щодо реструктуризації кредитів та заборгованості клієнтів, у Примітці 10 Таблиця 10.7. «Аналіз кредитної якості кредитів за звітний період» має розкриватися інформація про прострочені кредити за строками прострочення та видами клієнтів. Від банків вимагається оприлюднювати цю інформацію протягом місяця, наступного за звітним періодом шляхом розміщення на власному веб-сайті, а також у приміщеннях банку, до яких мають доступ клієнти. Запроваджена у 2012 році форма № 655 звітності банків до Національного банку «Звіт про кількість реструктуризованих кредитних договорів та обсяги реструктуризованої заборгованості» передбачає щомісячно надання даних про кількість реструктуризованих кредитних договорів та обсяги заборгованості (або її частини), щодо якої прийнято рішення про реструктуризацію. В поясненні до цієї форми регулятор відзначає, що реструктуризований кредитний договір – кредитний договір, до якого унесено зміни шляхом укладання додаткового договору з позичальником у зв'язку з фінансовими труднощами позичальника та необхідністю створення сприятливих умов для виконання ним зобов'язань за кредитом [8]. Ця форма звіту передбачає включення реструктуризованої кредитної заборгованості, щодо якої (1) змінено відсоткову ставку; (2) скасовано (повністю або частково) нараховані та не сплачені позичальником фінансові санкції (штрафи, пені, неустойки) за несвоєчасне внесення платежів за кредитною заборгованістю; (3) змінено графік погашення кредитної заборгованості (строки та суми погашення основного боргу, сплати відсотків/комісій); (4) змінено розмір комісії. На нашу думку, перелічені варіанти реструктуризації доречно доповнити і деталізувати. Наприклад, включити заміну валюти кредиту, розмежувати кредитні канікули та зміну графіку погашення зі стандартного на ануїтетний, врахувати модифікацію договору з включенням нового поручителя.

Звітність за формою № 655 містить інформацію (окремо суми та кількість) про реструктуризацію погашення основного боргу, сплати процентів та нарахованих доходів. Ця форма дозволяє регулятору простежити класифікацію кредитних операцій після реструктуризації: наводяться дані про негативно класифіковані кредити з числа реструктуризованих, обсяги простроченої заборгованості за реструктуризованими кредитними договорами (в т.ч. за основним боргом та нарахованими доходами). Разом з тим, здається, що відсутність інформації про конкретних позичальників знижує корисність такого звіту для дистанційного моніторингу та можливість перевірки достовірності (дані наводяться за суб-портфелями кредитів) під час інспектування. Корисно було б показувати класифікацію кредитів до реструктуризації і після реструктуризації.

Світова практика передбачає, що регулятор визначає критерії для визнання реструктуризованої позики стандартною: як правило, це не менше 6 (шести) регулярних платежів погашення боргу. Таким чином вдається уникнути маніпуляцій, розрахувати ефективність реструктуризації як частини кредитів, за якими відновлена дисципліна погашення.

Потребує удосконалення порядок оприлюднення Національним банком агрегованої інформації (по групах банків) про реструктуризовані та прострочені кредити. На сьогодні Національний банк оприлюднює лише узагальнену інформацію. За даними НБУ, станом на 1 квітня 2012 року частка реструктуризованих кредитів складала 11,7 % від загальної кількості виданих іпотечних кредитів, або 14,8 % від загального обсягу іпотечного портфелю, а за даними банків, частка реструктуризованих кредитів становить 31 % від загальної кількості [8]. Як зазначало у жовтні 2012 р. рейтингове агентство Fitch Ratings, виходячи з управлінської звітності банків, які рейтингує агентство, потенційно проблемні кредити (непрацюючі і реструктуризовані кредити) у сумі становили 48 % портфелю на кінець 1 півріччя 2012 (46 % на початок 2012 р., 57 % на кінець 2010 р.). Агентство відзначає, що дані про

непрацюючі і реструктуризовані кредити конкретних банків продовжують істотно відрізнятися від середніх показників і можуть бути гіршими у банків, які не мають рейтингів [16]. Залишається багато розбіжностей у тлумаченні учасниками ринку і регулятором самого поняття «проблемні кредити», а також співвідношення з простроченими та реструктуризованими, але потенційно простроченими кредитами. Значна частина реструктуризованих кредитів є потенційно простроченими.

Виступи з публікаціями представників банків в пресі, нажаль, практично не містять корисної інформації про реструктуризацію кредитних портфелів.

Річна звітність банків не уніфікована в плані відображення в повній мірі статистики кредитів, за якими змінено умови. Окремі банки, наприклад, Брокбізнесбанк, Надра, Приватбанк, Сведбанк в 2012 році не розкривають публічно інформацію про реструктуризацію. Як правило, в річних звітах за міжнародними стандартами фінансової звітності українські банки вказують в таблиці «Аналіз кредитної якості кредитів» окремою позицією кредити, умови яких були змінено. Однак, ця інформація не розбивається за видами реструктуризації, лише вказується загальна сума кредитів, умови яких були переглянуті протягом року, за групами клієнтів – органи державної влади, юридичні особи, фізичні особи (таблиця 1).

Таблиця 1

Кредити, умови яких були переглянуті протягом 2011 року, вибірка великих банків, млн. грн.

Банк	Юридичним особам	Фізичним особам				Усього
		Підприємцям	Іпотека	Споживчі позики	Інші	
Форум	14,7	0,1	5,3	13,0	-	33,2
Фінанси та кредит	238,8	10,81	35,5	95,9	-	380 944
Кредитпромбанк	805,5	-	4,2	6,7	-	816,5
Райффайзен банк Аваль	683,1	17,9	304,2	199,5	-	1 204,6
Укрсиббанк	1 835,7	Н.д.	Н.д.	Н.д.	-	1 835,7
ВіЕйБі Банк	101,6	0,2	50,4	1,8	-	153,9

Джерело: складено автором за даними річних звітів банків

Наведені у таблиці 1 дані свідчать про значну диференціацію банків за масштабами реструктуризації кредитів юридичних осіб та населення, а також асинхронність хвилі реструктуризації. Більшість банків провели реструктуризацію у перші роки кризи (2009-2010 роки), а деякі – продовжували у 2011 році. Реструктуризацією у 2011 році було охоплено 9,9 % кредитів клієнтам в Укрсиббанку, 3,7 % – Райффайзен банку Аваль, 3,1 % – ВіЕйБі Банку, 2,2 % – банку «Фінанси та кредит», 8,2% – Кредитпромбанку, 0,2 % – банку «Форум» (у 2009 році було змінено умови 14,8 % всіх кредитів). Наприклад, в річному звіті за 2011 рік Сведбанк не розкрив інформацію про структуру кредитів зі зміненими умовами, але повідомив, що частка реструктуризованих позик становила 54 % заборгованості клієнтів, а у 2010 році реструктуризацією було охоплено 24,5 % кредитного портфелю [13]. У Банку створений Комітет Офісу фінансової реструктуризації та стягнення проблемних кредитів з широкими і конкретними повноваженнями, зокрема, проведення роботи з портфелем проблемних кредитів; прийняття рішень про перегляд діючих умов по існуючих кредитних операціях, про списання пені та штрафних санкцій; надання дозволу на продаж заставленого майна та передачу в наступну заставу; розгляд результатів моніторингу фінансово-економічного стану позичальників; затвердження переліку заходів по кожній заборгованості, із встановленням періоду виконання заходу та відповідальних осіб за його виконання та контроль виконання планів заходів щодо зменшення потенційно-проблемної та проблемної заборгованості. Також цей комітет приймає рішення щодо звернення з позовом до суду про стягнення заборгованості з позичальника або про порушення справи про його банкрутство тощо. Реструктуризація кредитної заборгованості банком можлива за умови що, по-перше, позичальник має потенційну можливість погасити кредит у майбутньому; по-друге, кредит належним чином забезпечений заставою з достатнім коефіцієнтом покриття; по-третє, банк зацікавлений у розвитку взаємовідносин з клієнтом у майбутньому.

Укрсоцбанк у річному звіті за 2010 рік повідомив про перегляд умов позик та авансів клієнтам на 2 546,2 млн. грн. (у 2009 р. – 266,9 млн. грн.). Реструктуризація позик проводиться банком в рамках управління відносин з клієнтами. Реструктуризація позики визначається душе загальною: зміна умов кредитного договору в результаті неспроможності позичальника здійснювати обслуговування заборгованості в існуючих ринкових умовах згідно з початковими умовами кредитного договору. Реструктуризовані позики відображені як непрострочені, якщо позичальник виконує реструктуризовані умови погашення. Однак, у річному звіті Укрсоцбанку за 2011 рік будь-яка конкретна інформація про реструктуризацію позик відсутня.

Нами обстежено банки 1 та 2 груп за класифікацією Національного банку, а саме веб-сайти 35 найбільших банків (за винятком Сітібанк-Україна, якій не має сайту) на предмет розкриття інформації про умови реструктуризації. Виявлено, що банки по-різному інформують свої клієнтів про можливості реструктуризації в пропозиції кредитних продуктів для юридичних і фізичних осіб. Одна (найбільша) група банків нічого не повідомляє про саму можливість реструктуризації боргу. Не інформують клієнтів про можливості реструктуризації такі відомі банки як Укрсиббанк, Райффазен банк Аваль, Ощадбанк, Приватбанк, Укрексімбанк, ВТБ Банк, Сбербанк Росії, Фінанси та кредит, Хрещатик, Укрсоцбанк, Ерсте-банк, Південний, Кредит-Дніпро, Імексбанк, Київська Русь, БТА-Банк. Друга група (7 банків) стисло інформує про суть реструктуризації, але без деталізації форм і порядку. Другий підхід передбачає, що зацікавлений клієнт звернеться до банку за роз'ясненнями. При цьому, саме визначення реструктуризації, як правило, відсутнє, що дає простір для тлумачень цього поняття і ускладнює порівняння банків. Третя група (5 банків) надає повний перелік всіх можливих опцій з конкретними вимогами до позичальників.

Відзначимо банки, що найбільш повно і змістовно розкривають інформацію про реструктуризацію кредитів:

Банк «Надра» визначає сутність реструктуризації, перелік форм, роз'яснення переваг і процедури реструктуризації у річних звітах та веб-сайті. Доступні варіанти реструктуризації автокредитів та іпотеки: збільшення терміну дії кредиту, відстрочка погашення тіла кредиту, зниження процентної ставки, зниження щомісячного платежу, заміна валюти кредиту. Замість погашення прострочення пропонується отримання нового кредиту на суму, що включає прострочені платежі. При проведенні реструктуризації обирається варіант з погашенням суми прострочених відсотків і комісій, а також реструктуризованих, відкладених та пільгових відсотків у повному обсязі; або видача нового кредиту на суму прострочених і поточних відсотків і комісій, а також реструктуризованих, відкладених та пільгових відсотків. Форма реструктуризації залежить від частини заборгованості, що одразу погашає возильник (від 10 % до 100 % прострочення).

ВіЕйБі Банк тлумачить реструктуризацію як зміну умов кредиту з урахуванням фінансового стану позичальника. У програмі, яка охоплює іпотеку та авто-кредити дається роз'яснення ануїтету, пролонгації, можливості зміни графіку погашення боргу з лінійного на ануїтет, продовження терміну користування кредитними коштами, кредитні канікули, рефінансування строкової та простроченої заборгованості за кредитом. Пролонгація можлива за умови попереднього погашення простроченого боргу за кредитом. Строк кредиту може бути збільшено для авто-кредитів – до 5 років, для іпотеки – до 10 років. Відстрочка платежів не може перевищувати 6 міс. кредитів під заставу автомобіля та 12 міс. під заставу нерухомості.

Промінвестбанк передбачає реструктуризацію лише кредитів корпоративним клієнтам (підприємствам, які уклали кредитні договори з банком до 01.09.2009 року): можливість зміни застави на рівноцінну або можливість часткового виведення предметів застави – за умови часткового погашення кредитної заборгованості та за умови підтвердження заставної вартості майна. Існують два варіанти реструктуризації: для прострочення сплати відсотків та прострочення платежів відсотків і боргу. Перший варіант припускає такі форми: конвертацію суми боргу в інвалюти у гривневий кредит, відстрочку погашення до 12 міс., пролонгація завершення кредиту на період до 36 міс., перегляд відсоткової ставки, зниження ставки до 14 % за умови часткового погашення боргу (10-50 % суми). Для клієнтів, що мають прострочення, також можливе скасування нарахованих штрафів, пені, приєднання прострочених відсотків до суми основного боргу.

ОТП Банк роз'яснює переваги форм, однак, пропозиція охоплює лише кредити фізичним особам. З перелічених банків лише ОТП Банк, на нашу думку, дає вичерпне визначення реструктуризації кредиту: «Реструктуризація кредитної заборгованості – це зміни в умовах повернення кредиту, у відповідності з якими позичальнику тимчасово надаються пільгові умови погашення кредиту, наприклад, зменшення розміру щомісячного платежу, тимчасова відстрочка з погашення основної суми кредиту та/або відсотків, зміна графіку погашення, збільшення строку кредитування» [13]. Банк також чітко визначає переваги для клієнта: зменшення навантаження на сімейний бюджет за рахунок скорочення суми щомісячного платежу, незастосування штрафних санкцій банком, зміна умов боргового зобов'язання не погіршує кредитну історію клієнта. Максимальний термін продовження кредитного договору може досягати 18 міс. Пільгові умови погашення кредиту полягають у зменшенні розміру щомісячного платежу, тимчасовій відстрочці погашення основної суми кредиту та/або відсотків, зміні графіку погашення, збільшенні строку кредитування, адаптаційному графіку платежів.

Індустріалбанк пропонує реструктуризацію лише кредитів фізичним особам (кредити іпотечні, споживчі та на купівлю автомобіля) і передбачає три варіанти: заміна графіку погашення і сплати процентів (канікули до 12 міс.), переведення валютного кредиту в мультивалютну кредитну лінію, пролонгація кредиту до 24 міс. Щомісячний платіж по кредиту може бути зменшено не більш, ніж на 50 %. Для кредитів, виданих в національній валюті, не застосовуються гірші умови реструктуризації порівняно з умовами для кредитів, наданих в іноземній валюті.

Укргазбанк охоплює програмою реструктуризації лише кредити населенню. Детально вписані вимоги до позичальника, але нечітко визначено форми реструктуризації. Розкриваються всі додаткові витрати позичальника. Два варіанти: для позасудового врегулювання суперечки і, якщо вже є рішення суду. За першим варіантом з клієнтом укладається додаткова угода до кредитного договору або оформлюється новий кредит, валюта кредиту змінюється на національну; процентна ставка встановлюється на рівні 1% річних. Для другого варіанту з клієнтом укладається мирова угода або оформлюється новий кредит; валюта кредиту змінюється на національну; процентна ставка встановлюється на рівні 0% в разі укладення мирової угоди та 1% в разі реструктуризації боргу шляхом оформлення нового кредиту. В усіх випадках графік погашення залишку заборгованості встановлюється індивідуально. Оговорюється, що станом на 01.09.2011 року прострочена заборгованість по кредиту існує понад 120 календарних днів; щомісячний платіж за кредитом перевищує 50 % загального фактично отриманого доходу позичальника; кредит, який може бути реструктуризований, було надано до 01.11.2008 року. До моменту реструктуризації клієнт має сплатити: не менше 50% від загальної кредитної заборгованості; або продати заставне майно та направити всі кошти, які було отримано від добровільної реалізації предмету застави/іпотеки, на погашення кредитної заборгованості.

Кредит Агріколь охоплює програмою реструктуризації лише кредити малому та середньому бізнесу. Описуються переваги кожної альтернативи реструктуризації, яка допускає зміни методу погашення кредиту; надання гнучкого графіка погашення основного боргу; пролонгацію терміну дії кредитного договору; переведення заборгованості на іншого позичальника тощо.

Окремі банки (Форум, Універсал та ін.) пропонують замість реструктуризації кредитів рефінансування кредитів, отриманих в інших банках, а також фінансування викупу заставленого майна за кредитами в інших банках. Незважаючи на те, що рефінансування деякі вітчизняні економісти відносять до різновидів реструктуризації [16], воно на пряму впливає на схильність банків до реструктуризації, адже існує загроза втрати клієнта, що перейде на обслуговування в інший банк. Ми розглядаємо рефінансування та реструктуризацію як паралельні шляхи роботи з проблемними кредитами. Більшість обстежених нами банків розрізняють ці два процеси.

Ще одна група банків (ПУМБ, Дельта-банк, Правекс) пропонує лише переведення в гривню валютних кредитів.

Висновки з дослідження. Проведений аналіз показав, що розкриття інформації про реструктуризацію потребує уніфікації звітності та пояснень у річних звітах банків з акцентом на уніфікованому переліку форм реструктуризації, класифікації реструктуризованих кредитів та інформації про подальше обслуговування боргу позичальниками. Підставами для реструктуризації мають бути погіршення фінансового стану позичальника, перспектива відновлення нормальної роботи його бізнесу та зацікавленість даного банку у збереженні стосунків з таким позичальником на перспективу. Перелічені звіти мають складатися за участю незалежних аудиторів і оприлюднюватися в межах річного звіту. Орган банківського регулювання та нагляду за банками має підстави вимагати від аудиторів та банків обґрунтованого та змістовного пояснення у річному звіті статистики реструктуризації, а також щоквартального оприлюднення статистики реструктуризації на сайті. Аналіз також виявив випадки приховування банками від клієнтів можливостей реструктуризації. Пропозиція кредитних продуктів для клієнтів різних типів у відділеннях банку та на його корпоративному вебсайті має містити інформацію про альтернативи реструктуризації кредитів, доступні для клієнтів. Необхідним є щоквартальне оприлюднення інформації органом нагляду про структуру реструктуризації кредитів за групами банків.

Література

1. Джуччі Р. Криза кредитування в Україні: факти, причини та шляхи відновлення / Р. Джуччі, Р. Кірхнер, В. Кравчук. – Інститут економічних досліджень та політичних консультацій. Німецька консультативна група. – Серія консультативних робіт [РР/03/2010]. – Київ, 2010. – 17 с.
2. Долгальова М.О. Проблеми в управлінні поверненням кредитів / М.О. Долгальова, О.Б. Атаманчук. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/znpnudps/2010_1/pdf/10dmaicr.pdf
3. Дядечко Л. М. Управління проблемними кредитами в банках України в умовах економічної кризи / Л.М. Дядечко // Науковий вісник ЧДІЕУ: Фінанси. Банківська справа. – № 3. – 2011. – С. 240-245.
4. Золотарева О. Управління проблемним кредитами та можливості оптимізації втрат / О. Золотарева, С. Гурський, Т. Сташевська // Економічний аналіз. – 2011. – Випуск 9, частина 1. – С. 117-121.
5. Карчева Г. Основні проблеми розвитку банківської системи України в посткризовий період та шляхи їх вирішення / Г. Карчева // Вісник Національного банку України. – 2010. – № 8. – С. 26-32.

6. Костюченко О.Є. Шляхи вдосконалення роботи з проблемними кредитами банку в посткризовий період / О.Є. Костюченко, А.О. Цибаєв // Економічний форум. – 3/2012. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/Portal/soc_gum/ekfor/2012_3/57.pdf.
7. Міжнародний стандарт фінансової звітності 7 (МСФЗ 7) "Фінансові інструменти: розкриття інформації". – Редакція від 01.01.2012. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_007
8. Міщенко В. Удосконалення управління проблемними активами банків / В. Міщенко. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://library.if.ua/articles/article-37/>.
9. Наріжна Н. В. Методи мінімізації проблемної заборгованості банків / Н.В. Наріжна // Вісник Дніпропетровського університету. Серія Економіка. – Вип. 5(3). – 2011. – С. 139-146.
10. Передача проблемних активів в Україні: посібник // Консультативна програма IFC в Європі та Центральній Азії. Проект з подолання кризи на фінансових ринках у Східній Європі та Центральній Азії. Швейцарська конфедерація. – IFC. – 2012. – 94 с.
11. Пилипець О. Стан та тенденції розвитку іпотечного кредитування в Україні (2012) / О. Пилипець // Українська національна іпотечна асоціація. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.re-finance.com.ua/files/Pilipetshlra.pdf>
12. Про затвердження Інструкції про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України. Постанова від 24.10.2011, № 373. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1288-11>
13. Реструктуризація кредитної заборгованості. Інформація для позичальника. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.otpbank.com.ua>
14. Річна фінансова звітність АТ «Сведбанк» (публічне) станом на 31.12.2011. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.swedbank.ua>
15. Річна фінансова звітність ПАТ «Кредитпромбанк» за рік, що закінчився 31 грудня 2011 року. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kreditprombank.com/>
16. Черемісова Т.А. Реструктуризація кредитної заборгованості: реалії сьогодення [Електронний ресурс] / Т.А. Черемісова // Экономические науки. Банки и банковская система. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/13_NPN_2010/Economics/65938.doc.htm
17. Fitch: украинские банки стали более устойчивыми, но по-прежнему подвержены рискам. – 24.10.2012. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://fitchratings.ru>
18. Fitch: в українських банках половина кредитів проблемні. Агентство УНІАН. – 09.10.2012. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unian.ua/news/528922-fitch-v-ukrajinskih-bankah-polovina-kreditiv-problemni.html>

УДК 336.2

Сітшаєва Л.З.,
аспірантка*

Таврійський національний університет ім. В.І. Вернадського

ПРОГРАМНИЙ КОМПЛЕКС ОЦІНКИ ПОДАТКОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ БУДІВЕЛЬНОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

Постановка проблеми. Сьогоднішня динамічність будівельного ринку в Україні вимагає від керівників, аналітиків, фахівців податкової служби та підприємств вельми швидкого реагування на всі події, що відбуваються. У силу сформованої моделі розвитку українського будівельного ринку, на перший план даного етапу його розвитку виходять комплексні моделі та методи оцінки податкового потенціалу українських будівельних підприємств, засновані на глибокому фундаментальному аналізі. Саме цей специфічний і важливий чинник може стати вирішальною ланкою, у прийнятті рішень у процесі розробки податкової стратегії і тактики щодо українських будівельних підприємств – з точки зору держави, і в прийнятті рішень при розробці концепції податкового планування на будівельних підприємствах – з точки зору керівництва підприємств. Враховуючи значний рівень тіньового сектора в будівельній галузі, низьку питому вагу будівництва у ВВП України, скорочення темпів будівельних

* Науковий керівник: Воробйов Ю.М. – д.е.н., професор